

TÁJÉKOZTATÓ A KÖRNYEZET ÁLLAPOTÁRÓL

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. § (1) bekezdés e) pontja értelmében a települési önkormányzat a környezet védelme érdekében elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot. A környezeti elemek állapota, de különösen a levegő-tisztaság, a talaj, a felszíni és felszín alatti vizek minősége közvetlen hatással van a városlakók életminőségére, ezért a környezeti elemek állapotának figyelemmel kísérése és a környezetvédelmi beszámolók célja elsődlegesen az emberi egészség és az élővilág védelme, az arra veszélyt jelentő folyamatok időbeni felismerése, megakadályozása, a megvalósult környezetszennyezés feltárása és felszámolása.

A tájékoztató ennek figyelembevételével a környezeti elemekre, úgy, mint a víz, a föld, a levegő, az élővilág, valamint az ember által létrehozott épített (mesterséges) környezet, továbbá ezek összetevőire terjed ki. Készítéséhez az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (OKIR) internetes lapján elérhető adatokat, az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság, a Kunság-Halas Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft, a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály Bácsalmási Osztály (2) által megküldött adatszolgáltatást, a Kiskunsági Víziközmű-Szolgáltató Kft által megadott adatokat és információkat, továbbá Jánoshalma Város Polgármesteri Hivatal Városgazdálkodási osztályának mindennapos munkájához kapcsolódó tényeket, információkat és tapasztalatokat dolgozta fel.

Irányadóak a Képviselő-testület (továbbiakban KT) által elfogadott rendeletek.

Alapinformációk

A település terület-felhasználása, mely az arculatát meghatározza: belterületen a lakóövezetek közötti intézmények vannak, foltokban megjelenő gondozott zöldterületekkel, a gazdasági övezetek a külterülethez közeledve, illetve a külterületen találhatóak. A mezőgazdasági termelés belterületen is megjelenik, beépítésre nem szánt területeken, illetve olyan beépítésre szánt részeken, ahol nem merül fel szükség a beépítésre, és hasznosítják a területet. Külterületen főként az északi, homokos talajokkal borított területeken a szőlő- és gyümölcs termesztés, kisebb részt a szántóföldi növények termesztése, illetve az erdészeti hasznosítás jellemző, a többi területen túlnyomórészt a szántóföldi növénytermesztés. A város közigazgatási területének közel 70%-a mezőgazdasági művelés alatt áll. Ez országos és nemzetközi összehasonlításban kiemelkedő érték, ami egyrészt jelzi a mezőgazdaság számára kedvező természeti adottságokat, másrészt utal az agrártermelésnek a társadalmi-gazdasági életben betöltött szerepére. Bár a tanyak száma csökken, még vannak tanyán élők, és a tanyasi gazdálkodás ma is jellemző a város környéki területekre.

1. VÍZMINŐSÉG-VÉDELEM

Az Európai Unió vízpolitikája, azaz a Víz Keretirányelv (VKI) célja, hogy a vizek mennyiségi és minőségi szempontból is „jó állapotba” kerüljenek. Ennek szellemében és érdekében került kidolgozásra a hazai Vízyűjtő Gazdálkodási Terv, ami a vizek állapotát feltáró és a jó állapot elérését megalapozó stratégiai terv.

Az 1242/2022. (IV. 28.) Korm. határozattal elfogadott, Magyarország felülvizsgált 2021. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervének második felülvizsgálatát 2022. májusban készítette el az Országos Vízügyi Főigazgatóság.

1.1. Felszín alatti víz minősége, mennyisége

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet Jánoshalmát érzékeny területnek minősíti. Jánoshalma közigazgatási területe az sp.2.16.1 jelű Kígyós-vízgyűjtő sekély porózus víztest részét képezi, amely a Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv felülvizsgálata (VGT3) során mennyiségi szempontból jó minősítést kapott. A víztest kémiai szempontból gyenge állapotú a területen diffúz szennyezés következtében jelen lévő nitrát (NO₃) tartalom miatt.

A rétegvízadó üledékei a p.2.16.1 jelű Kígyós-vízgyűjtő (rétegvíz) porózus víztest részét képezik, amely a VGT3 során mennyiségi és kémiai szempontból is jó minősítést kapott.

A felszín alatti víz a Magyar Állam tulajdona, a vízbázisok kezelője a víziközmű-szolgáltatást végző Kft.

A Vízügyi Igazgatóság talajvízfigyelő monitoring hálózatának 2 db kútja van a településen. A kutak sokéves vízszint idősorai alapján elmondható, hogy 2018. óta folyamatos talajvízszint csökkenés tapasztalható, mértéke 0,5-0,77 m közé tehető. Ennek okai között nagy valószínűséggel főként az elmúlt évek kedvezőtlen klimatikus viszonyai állnak, mivel a lehullott csapadék mennyisége és eloszlása nem tette lehetővé a megfelelő vízutánpótlást.

A felszín alatti vizet engedéllyel kitermelő kutak száma növekszik. Öntözéshez, mezőgazdasági és főként gazdasági egyéb (nem ipari) célú kategóriába sorolt vízfelhasználásra lettek kiadva az engedélyek.

Szennyezésről nem érkezett bejelentés a hatósághoz, így nem volt indokolt eljárás indítása.

A mezőgazdaságban történő talajszennyezésről nincsen információ.

1.2. Felszíni vizek minősége, mennyisége

Jánoshalmán felszíni víz csak a csapadékvíz elvezetésére, illetve tárolására szolgáló műtárgyakban jelenik meg. A tározókban elszikkad az odajutott víz, kivéve a Fürdő utcában lévő tó, ahol biztosított a vízutánpótlás.

A központi területen túlnyomórészt zárt rendszerbe kerül bevezetésre az úttestről, illetve nyílt árokból a csapadékvíz, a többi közterületről egy-, vagy kétoldali nyílt árokrendszer vezeti a záportározókba, vagy a külterületi csatornába az útközben el nem szikkadt csapadékvizet.

Az ADUVIZIG kezelésében van 8 külterületen lévő csatorna. Ezek műszaki állapota, vízállító kapacitása a jelenlegi hidrometeorológiai körülményeknek megfelel. Minőségi változást a vízben nem észleltek. Vízkárelhárítással kapcsolatos intézkedést a területen illetékes vizitársulat nem tett.

A belterületen a nyílt rendszerben nem volt tapasztalható szennyeződés, a zárt rendszerben vannak illegális, ismeretlen eredetű rákötések. A szükséges karbantartási munkák a lehetőségek szerint elvégzésre kerülnek. Mind a nyílt illetve zárt rendszer a szükséges karbantartásokkal megfelelő szinten tartható. Néhány helyen van a városban olyan szakasz, csomópont, ami hagyományos átöblítős módszerrel burkolatbontás nélkül nem tisztítható ki.

A jelenlegi rendszer a csapadék - mely kevesebb a korábbi évek átlagánál - mennyiségét tudja kezelni. Az utóbbi időszakban nem volt belvízprobléma.

2. VIZIKÖZMŰVEK ÜZEMELTETÉSE

2.1. Ivóvízhálózat

A víziközművekre vonatkozóan a Nemzeti Közműveknek való vagyonátadás folyamata lezárult. Az ivóvízhálózat kezelője továbbra is a Kiskunsági Víziközmű-Szolgáltató Kft. A hálózaton az elavult gerincvezetékek cseréje már indokolt. 2023-ban a hálózat rekonstrukcióját végezték, 7,15 km szakaszon. A bekötővezetékek közül évente egyre több a csőtörés, a szolgáltató ilyen esetben az egész bekötővezeték ki szokta cserélni. A magastározó, a tisztítótelep és a kutak folyamatos karbantartás alatt vannak, a működést akadályozó műszaki probléma egyik esetében sem áll fenn. A felszín alatti víz a Magyar Állam tulajdona, a vízbázisok kezelője a víziközmű-szolgáltatást végző Kft., mely nem tapasztalt a 2 db működő termelőkút vízkivételének vizsgálati során szennyeződést, minőségi változást.

A kitermelendő víz mennyiségében nem tapasztalható változás. Bár van, ahol valószínűsíthetően az öntözés miatt emelkedett a vízfogyasztás, máshol viszont korlátozások, vagy kikötések történtek.

2.2. Szennyvízelvezetés és-tisztítás

A szennyvízhálózat és a szennyvíztisztító telep is a Nemzeti Közművek tulajdonába került; kezelője szintén a Kiskunsági Víziközmű-Szolgáltató Kft.

A 45 km-es hálózat 90 %-a 6 éve kapott üzemeltetési engedélyt. Műszaki problémát sem ezen, sem a rekonstrukción átvesztett hálózaton nem észlel a kezelő. Az átemelők közül a végátemelőben már cserére szorultak a szivattyúk, de egyéb működési probléma egyiknél sincsen. A tisztítótelep is 6 éves, történtek felújítások, a kibocsátott tisztított víz minden elvárásnak megfelel.

2.3 Nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz (szippantott szennyvíz)

A szennyvíztisztító telep fogadja a hálózattal nem rendelkező területekről beszállított települési folyékony hulladékot.

Mivel a lakosok száma kisebb mértékben csökkent a korábbi évekhez képest, viszont a szennyvízhálózatra történő rákötések száma 31-gyel nőtt, feltételezhető, hogy a 17 %-kal megnövekedett szippantott szennyvíz mennyisége az illegális szikkasztás csökkenését idézi elő, tehát a felszín alatti vizek minősége kisebb mértékben szennyeződik.

A közszolgáltatást a KT 16/2020. (X. 30.) Önkormányzati rendelete szabályozza.

3. TERMÉSZETVÉDELEM

Jánoshalma a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóságának működési területén helyezkedik el. A közigazgatási terület északi részén található Natura 2000 különleges természet megőrzési terület, Jánoshalma-Kunfehértói erdők néven. Ennek védelmét a különböző tevékenységek engedélyezésére vonatkozó jogszabályok biztosítják.

Természetvédelmet érintő panaszbejelentés az illetékes hatósághoz az utóbbi időszakban nem érkezett.

Jánoshalma területén a környezetminőséget befolyásoló zöldfelületi adottságok a kialakult belterületi zöldfelületekre, a belterületi utakat, utcákat kísérő fasorokra, fásított zöldsávokra, a jelentős kiterjedésű erdőterületekre tekintettel kedvezőek. A város külterületének É-i részét jelentős kiterjedésű erdők borítják. A település erdőszültsége az országos átlagot kissé meghaladja.

A fák az egyre hangsúlyosabb éghajlatváltozással járó extrém meleg időszakokhoz való alkalmazkodást segítik elő, a túlélés fontos „eszközei”, árnyékoló hatásukból adódóan kulcsfontosságuk van a tartós kánikula elviselhetővé tételében, az életminőség javításában.

Az erdők utóbbi időben történt nagymértékű kitermelése, egykorú városi faállományok egy időben történő véghasználatára jelentős negatív hatással lesz a város zöldfelületi rendszerének tényleges biológiai aktivitás értékére és a településképre.

A város egyéb területén a fakivágás és ültetés jegyzői engedélyhez kötött, így koordinálva van a fásszárú növények által borított területek változása.

Vizes élőhelyként a Fürdő utcában gondozott, horgászati célra használt tó van, melynek használója a természeti adottságok megőrzésével végzi tevékenységét.

4. LEVEGŐTISZTASÁG-VÉDELEM

Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatnak Jánoshalmához legközelebb Kecskeméten van mérőállomása, illetve manuális mérési pontja van még Baján, de a nagy távolság miatt egyiknek az adatából sem lehet következtetést levonni Jánoshalma levegőjének minőségére.

Az megállapítható, hogy nem jött létre olyan gazdasági, ipari létesítmény, ami pontszerű légszennyező forrás lenne a településen, illetve közvetlen közelében.

2020. január 1-jétől tilos a kerti hulladékok égetése, az önkormányzatok ettől eltérő rendelkezésére vonatkozó felhatalmazása megszűnt. A köztudatban egyre jobban terjed az információ az égetés tilalmáról. Az emberi egészség védelme érdekében hozott intézkedést a lakosság egy része elfogadta, és igénybe veszik a zöldhulladék szállítására vonatkozó közszolgáltatást.

A légszennyezés a negyedik legmagasabb kockázatú halál-ok a világon, Magyarország világvezető helyet tölt be a légszennyezés okozta halálozások számában. A légszennyezés fő forrása a közlekedés és a lakossági tüzelés. Ezek közül Jánoshalmán a közlekedésből eredő légszennyezés nem számottevő.

Sajnos nem tapasztalható javulás a lakosság által fűtéshez használt tüzelőanyagok fajtáját és minőségét illetően, a kéményekből terjedő füst szagán és színén lehet érezni és látni (szálló por koncentrációját mérő berendezés nincsen a településen). A hulladék égetésének tilalmáról a lakosok tájékoztatva vannak.

Az elmúlt években nem volt hatósági eljárás légszennyezés miatt.

Lakossági bejelentés a Hosszúhegyi utcának a Kisszállási út és Körösi Csoma utca közti szakaszáról érkezett, mivel egyre több és nagyobb méretű jármű használja a szilárd burkolat nélküli útszakaszt a Mélykút-Kiskunhalas közti átmenő közlekedés céljából. Öt lakóépületet érint a szállópor terhelés. A probléma nem került még megoldásra.

5. ZAJVÉDELEM

A zajvédelmi hatáskört a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X.29.) Korm. rendelet határozza meg. A rendelet 1. melléklete értelmében a települési önkormányzat jegyzőjének hatáskörébe tartozó zaj- és rezgésvédelmi ügy az utóbbi években nem volt. A Hosszúhegyi utcának a Kisszállási és Körösi Csoma utca közti szakaszáról nemcsak a légszennyezés, hanem a közlekedésből fakadó zaj és rezgés miatt is érkezett bejelentés. A probléma komplex, ami csak nagyobb méretű fejlesztéssel orvosolható.

6. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

6.1 Közszolgáltatás

A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Ht.) módosítása szerint a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenységet 2023. július 1-től az állam saját hatáskörben látja el.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 5. pontja alapján a települési önkormányzatok feladata marad a köztisztasági feladatok ellátása. A Ht. alapján a köztisztasági feladatellátás nem minősül hulladékgazdálkodási tevékenységnek, a

feladatellátás során képződő hulladék kezeléséről ugyanakkor a Ht-ben meghatározottak szerint kell gondoskodni.

A házhoz menő hulladékszállítás zökkenőmentesen történt az átállással, de a hulladékudvar működésében tapasztalt problémák miatt egyre több az illegális hulladéklerakás külterületen utak mentén, illetve magánterületeken. A lakatlan ingatlanok is egyre nagyobb számban válnak hulladéklerakóvá.

A KUNSÁG-HALAS Kft adatszolgáltatása szerint a Jánoshalmáról elszállított hulladékok összetétele az alábbi táblázatban látható, továbbá tartalmaz számítást a tendenciára vonatkozóan.

A hulladék fajtája	m.e.	mennyisége		változás %-ban 2022/2023 viszonylatában
		2022-ben 10. 31-ig	2023-ban 10. 31-ig	
Házhoz menő hulladékszállítás				
vegyes kommunális	kg	1 876 125	1 712 609	91
szelektíven gyűjtött	kg	135 375	112 444	83
zöldhulladék	kg	71 117	100 550	141
szerződés száma	db	3 484	3 347	96
~ ebből lakossági	db	3 375	3 239	96
Hulladékudvar használata				
vegyes kommunális	kg	0	0	
szelektíven gyűjtött	kg	0	1 532	
zöldhulladék	kg	42 240	31 770	75
elektronikai	kg	475	4 918	1035
veszélyes hulladék	kg	425	4 208	990
építési törmelék	kg	155 920	174 580	112
lom hulladék	kg	126 390	145 480	115
Lomtalanítás igénybevétele				
megrendelések száma	db	17	40	235
elszállított hulladék	kg	5 100	157 632	3091
Hulladékgyűjtő szigetek				
szelektíven gyűjtött	kg	7 892	5 124	65

Megjegyzések:

- a hulladékgyűjtő szigetek száma folyamatosan csökken, már csak 1 van
- az illegális hulladékok elhelyezésének a száma, a hulladék mennyisége is folyamatosan növekszik
- a lommal tele, lakatlan magánterületek száma is növekszik

6.2 Szelektív hulladékgyűjtés

A központi jogszabályok értelmében a papír, üveg, fém- és műanyag csomagolóanyag szelektív gyűjtése kötelező, az önkormányzati rendelet értelmében pedig a szelektív gyűjtés házhoz menő gyűjtéssel valósul meg, melynek igénybevétele kötelező. A házhoz menő szelektív gyűjtést a lakosság nagy része igénybe veszi, de még mindig sok újrahasznosítható hulladékot helyeznek a vegyes kommunális edénybe.

A hulladékgazdálkodással kapcsolatos lakossági tájékoztatás a hatályos jogszabályok értelmében a Közszolgáltató kötelezettsége, aminek évente egy alkalommal eleget tesz.

6.3. Hulladékudvar

A hulladékudvar szolgáltatásai is beépültek a köztudatba, egyre több lakó veszi igénybe a szolgáltatásait.

Korábban a közszolgáltató a családi házakhoz eljuttatott hulladéknaptárhoz tájékoztatót csatolt, mely tartalmazza a hulladékudvarral kapcsolatos tudnivalókat, a leadható hulladékok körét, az átvétel feltételeit. Az utóbbi időben a hulladékudvar kerítésén vannak elhelyezve aktuális információk, pl. a leadható hulladékok mennyiségi korlátairól.

6.4. Lomtalanítás

A Közszolgáltató lomtalanításra vonatkozó tájékoztatójában évente két alkalom díjmentes szállítás van, nem szerepel mennyiségi korlát, de tájékoztatásuk szerint max. 3 m³ lehet egy alkalommal az elszállítandó mennyiség.

Ezen kívül díj ellenében konténer bérlésére is van lehetőség.

6.5 Inert hulladék

Az építési hulladék kisebb mennyiségben a hulladékudvarban is elhelyezhető, de már nagyobb építkezés esetén inkább konténert bérelnek a lakosok a szolgáltatótól.

Hulladékkezelésre vonatkozó engedéllyel rendelkező vállalkozás is működik a településen.

6.6. Elhagyott hulladékok

Az Önkormányzatnak egyre több feladata és kiadása van az illegálisan lerakott hulladékok miatt, amiket általában utak mentén, közterületeken helyeznek el.

Az Önkormányzat folyamatosan bérel konténert arra a célra, hogy ezeket a helyeket fel lehessen számolni. Hatósági eljárás 1 volt, melynek során a felépítmény tulajdonosa volt a kötelezett.

7. Környezet- és természetvédelmi szemléletformálás

Az óvodák és iskolák különböző környezet- és természetvédelmi tárgyú programokat szerveznek, melyekbe ha lehet, a szülőket is bevonják, és a helyi médiában tájékoztatást is tesznek közzé.

A közlekedésben a lehetőségek szerint támogatva van a kerékpáros közlekedés. Az Önkormányzat építési engedéllyel rendelkezik a kerékpárúthálózat bővítésére.